

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Lze exekuce zastavovat „s křížkem po funuse“?

Poněkud provokativní otázka v názvu tohoto článku se vztahuje k situacím, kdy příslušná exekuce již byla provedena, jinými slovy tedy v exekuci vymáhaná pohledávka byla i s příslušenstvím a náklady exekuce již plně vymožena. Má smysl za takové situace exekuci zastavovat, když navíc dle § 47 odst. 6 exekučního řádu provedením exekuce zanikají účinky všech vydaných exekučních příkazů? Nešlo by o zbytečné, víceméně akademické soudní výroky? Z judikatury Nejvyššího soudu (správně) vyplývá, že v určitých situacích to smysl má.

Nejdříve si připomeňme právní rámec dané problematiky – podle § 268 odst. 1 OSŘ (který se dle § 52 odst. 1 EŘ použije přiměřeně i na exekuční řízení), lze výkon rozhodnutí zastavit *mimo jiné* v následujících případech:

- (i) výkon rozhodnutí byl nařizen, ačkoli se rozhodnutí **dosud nestalo vykonatelným** (písm. a) citovaného ustanovení);
- (ii) rozhodnutí, které je podkladem výkonu, bylo po nařízení výkonu **zrušeno nebo se stalo neúčinným** (písm. b) citovaného ustanovení);
- (iii) po vydání rozhodnutí **zaniklo právo** jím přiznané, **ledaže byl tento výkon rozhodnutí již proveden** (písm. g) citovaného ustanovení);
- (iv) výkon rozhodnutí je nepřipustný, protože je tu **jiný důvod, pro který rozhodnutí nelze vykonat** (písm. h) citovaného ustanovení).

Z výše citovaných norem je zřejmé, že pro případ, že po vydání rozhodnutí zaniklo právo jím přiznané, § 268 odst. 1 písm. g) OSŘ zastavení exekuce **výslovně** neumožňuje právě v situacích, kdy výkon rozhodnutí již proveden. Toto ustanovení tedy pro *ex post* zastavování exekuce žádný prostor nedává. Příznivce zastavování exekuce i po vymožení pohledávky nepotěší ani konstantní judikatura Nejvyššího soudu ve smyslu zásady, že existence nařízeného a trvajícího výkonu rozhodnutí je **zvláštní podmínkou řízení o návrhu na zastavení výkonu rozhodnutí** (viz např. usnesení Nejvyššího soudu ve věci spis. zn. 20 Cdo 2421/2004 ze dne 14. 12. 2005 a usnesení Nejvyššího soudu ve věci spis. zn. 20 Cdo 1886/2006 ze dne 25. 1. 2007) s tím, že jestliže výkon rozhodnutí zanikl (kupříkladu tím, že byl proveden), k řízení o návrhu na jeho zastavení již nejsou podmínky a toto **řízení musí být** podle § 103, § 104 odst. 1 a § 254 odst. 1 OSŘ **zastaveno**.

Přesto z následné judikatury Nejvyšší soud vyplývají v principu tři situace, kdy lze o návrhu na zastavení exekuce meritorně rozhodnout i po exekučním vymožení pohledávky. Společné mají tyto situace to, že případné zastavení exekuce nebude výrokem akademickým, nýbrž ryze praktickým pro

účely vymáhání potenciálního bezdůvodného obohacení oprávněného.

Případ první - exekované rozhodnutí ještě nenabýlo vykonatelnosti

Podle rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ve věci spis. zn. 20 Cdo 2706/2007 ze dne 22. 9. 2008 (R 107/2009) **v případě, že podkladové rozhodnutí se nestalo vykonatelným**, soud zastaví exekuci i poté, co pohledávka s příslušenstvím a náklady exekuce byly vymoženy. Je tomu tak dle Nejvyššího soudu proto, že provedení exekuce, tj. vymožení pohledávky s příslušenstvím a nákladů exekuce, nařízené podle titulu, který zde nikdy nebyl, nebo titulu, který je způsobilý vykonatelnosti nabýt, ale dosud se tak nestalo, anebo titulu, který vykonatelnosti před nařízením exekuce pozbyl, **představuje neoprávněný zásah do majetkových práv povinného**. Dále je v citovaném rozhodnutí argumentováno, že je-li - právě rozhodnutím o zastavení exekuce podle § 268 odst. 1 písm. a) OSŘ - najisto postaveno, že exekuce byla provedena bez způsobilého podkladu, **může vymožené plnění být identifikováno s bezdůvodným obohacením**. Ve vztahu k výše zmíněnému § 268 odst. 1 písm. g) OSŘ Nejvyšší soud uvedl, že předpoklad absence *provedení exekuce* ze znění § 268 odst. 1 písm. a) OSŘ (narozdíl od dikce § 268 odst. 1 písm. g) OSŘ) nevyplývá a nelze ho dovodit ani výkladem. Jako nesprávný proto Nejvyšší soud označil názor, že provedení exekuce je negativní překážkou řízení o návrhu na její zastavení podle § 268 odst. 1 písm. a) OSŘ, resp. že provedení exekuce brání věcnému rozhodnutí o návrhu na její zastavení podle § 268 odst. 1 písm. a) OSŘ.

Případ druhý - exekované rozhodnutí bylo následně zrušeno

Je zjevné, že *ratio* citovaného rozhodnutí R 107/2009 lze vztáhnout i k návrhu na zastavení výkonu exekuce podle § 268 odst. 1 písm. b) OSŘ, tedy návrhu na zastavení z důvodu, že rozhodnutí, které je podkladem výkonu, bylo po nařízení **výkonu zrušeno nebo se stalo neúčinným**. Tuto úvahu ostatně potvrzuje rozhodnutí Nejvyššího soudu ve věci spis. zn. 20 Cdo 4312/2007 ze dne 15. října 2008, kde šlo právě o situaci, kdy exekuce byla nařízena podle titulu, který byl po nařízení exekuce zrušen.

Případ třetí - exekučním titulem byl notářský zápis se svolením k vykonatelnosti

V předchozích dvou případech šlo o situace, kdy bylo vykonáváno určité rozhodnutí, které logicky muselo být výsledkem jemu předcházejícího řízení (soudního, rozhodčího či správního); problém byl „pouze“ v tom, že toto rozhodnutí buď nebylo ještě vykonatelné, nebo sice vykonatelné bylo, ale bylo následně zrušeno či se stalo neúčinným.

Sepsání notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti naproti tomu žádné řízení nepředchází - *typicky* mu **předchází určitý hmotněprávní vztah** (nejčastěji vztah smluvní), na který teprve „nasedá“ v notářském zápise formulovaná dohoda o době splnění pohledávky z tohoto vztahu, v níž povinná osoba též svolí, aby podle notářského zápisu byla vedena exekuce, tedy aby takový notářský zápis byl exekučním titulem, jestliže svou povinnost řádně a včas nesplní.

Z výše uvedeného rozdílu vyšlo též relativně nedávné rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ve věci spis. zn. 21 Cdo 3266/2013 ze dne 25. března 2014 (R 62/2014), podle kterého dohoda oprávněné a povinné osoby, obsažená v notářském zápise se svolením k vykonatelnosti, nemá hmotněprávní povahu, tedy *sama o sobě nemá za následek vznik, změnu nebo zánik práv nebo povinností účastníků právního vztahu*. I když je notářský zápis se svolením k vykonatelnosti titulem pro exekuci nebo soudní výkon rozhodnutí, není rozhodnutím a nemá ani účinky, které zákon s rozhodnutím spojuje. Nejvyšší soud dále poukázal na skutečnost, že příslušný notářský zápis není vybaven účinky právní moci ani závaznosti pro účastníky a pro všechny orgány, jaké mají například rozhodnutí soudu vydaná v občanském soudním řízení, a nepředstavuje ani překážku věci rozhodnuté.

Dle citovaného R 64/2014 má notářský zápis se svolením k vykonatelnosti jen formální charakter a není *sám o sobě* samostatným zavazovacím důvodem, přičemž tato skutečnost musí být zohledněna i v exekčním řízení v tom smyslu, že **vymáhání plnění, na něž nemá oprávněný nárok** a které by byl povinen po jeho přijetí z důvodu bezdůvodného obohacení povinnému vrátit, **nelze považovat za přípustné**. Z toho logicky vyplývá, že nařídí-li soud podle notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti exekuci, ačkoliv oprávněný nemá na vymáhané plnění **podle hmotného práva** nárok, je to důvodem k zastavení výkonu rozhodnutí, v tomto případě postupem podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) OSŘ.

Praktické důsledky zastavení exekuce

Z praktického hlediska je vhodné mít na paměti, že dojde-li k zastavení výkonu rozhodnutí, ať již z jakéhokoliv důvodu, soud rozhoduje nejen o povinnosti k náhradě nákladů tohoto úseku řízení (tj. řízení o zastavení výkonu rozhodnutí či exekuce), ale je povinen **rozhodnout i o všech nákladech**, které vznikly prováděním výkonu rozhodnutí, a **přezkoumat** všechna rozhodnutí o nákladech řízení, jež byla vydána v průběhu celého řízení o výkon rozhodnutí. To vyplývá z § 271 OSŘ, podle kterého dojde-li k zastavení nařízeného výkonu rozhodnutí, rozhodne soud o náhradě nákladů, které účastníkům prováděním výkonu rozhodnutí vznikly, podle toho, z jakého důvodu k zastavení výkonu rozhodnutí došlo, a to s tím, že může také zrušit dosud vydaná rozhodnutí o nákladech výkonu, popřípadě uložit oprávněnému, aby vrátil, co mu povinný na náklady výkonu rozhodnutí již zaplatil. Z toho lze též dovodit, že vrácení toho, co bylo zapláceno oprávněnému na nákladech výkonu rozhodnutí, **nemůže** povinný požadovat mimo vykonávací řízení, v němž bylo o nákladech řízení rozhodováno (např. žalobou na vydání bezdůvodného obohacení). Každopádně jde o postup praktičtější, neboť takto v rámci rozhodování o nákladech podle § 271 OSŘ dojde nejenom k odklizení čistě procesních právních titulů (zrušením dosud vydaných nákladových usnesení), ale současně též k vydání rozhodnutí, na jehož základě bude (může být) bezdůvodné obohacení v podobě již zaplacených nákladů výkonu rozhodnutí restituováno.

Ustanovení § 271 se ve smyslu § 52 EŘ přiměřeně aplikuje **i na náhradu nákladů řízení při zastavení exekuce**, neboť „podobné“ § 89 EŘ úpravu § 271 OSŘ jen doplňuje, a to o možnost uložit oprávněnému, aby v případě svého procesního zavinění na zastavení exekuce zaplatil náhradu nákladů exekutorovi.

Závěr

Z výše uvedeného rozboru vyplývá, že i po exekčním vymožení pohledávky má v určitých případech smysl exekuci postupem podle § 268 OSŘ zastavovat. Půjde o ty případy, kdy je „něco v nepořádku“ s exekčním titulem, ať již půjde o jeho nevykonatelnost, následné zrušení či pozbytí účinnosti anebo případy exekuce nařízené podle těch notářských zápisů se svolením k vykonatelnosti, které vykonatelnost propůjčují nároku, které dle hmotného práva neexistuje. V těchto případech je totiž zastavení exekuce pro povinného vhodným procesním prostředkem, jak v exekuci vymožené plnění **identifikovat s bezdůvodným obohacením** a domoci se – již v rámci „zastavovacího“ rozhodnutí – navrácení všech nákladů exekuce; hmotněprávní bezdůvodné obohacení je však i tak třeba řešit separátně v nalézacím řízení. Druhou stranou téže mince je, že soud meritorně projedná i neoprávněné návrhy na zastavení exekuce – samozřejmě s tím, že je zamítne.

MUDr. Mgr. Daniel Mališ, LL.M.,
advokát

[Mališ Nevrkla Legal, advokátní kancelář, s. r. o.](#)

Longin Business Center
Na Rybníčku 1329/5
120 00 Praha 2

Tel.: +420 296 368 350

Fax: +420 296 368 351

e-mail: law.office@mn-legal.eu

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů , judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)
- [Jak fungují plánovací smlouvy v reálných situacích \(2. díl\)](#)
- [Nejvyšší soud a forma smlouvy o smlouvě budoucí: krok zpět v ochraně právní jistoty?](#)
- [„Za každou kauzou je živý příběh“](#)
- [Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi](#)
- [Spoluvlastnictví a správa společné věci](#)
- [Doručování soudních písemností ze zahraničí do ČR](#)